

MILAN KLEČ

Vaški učitelj

Tudi učitelj sem bil. In to vaški. O tem nisem nikoli veliko govoril. Potemtakem mi je bilo v tistem obdobju kar v redu. Bo že tako, vseeno pa lahko dodam, da sem se imel celo zelo v redu. Čeprav nisem bil nikoli navajen delati. Toda prvič v življenju sem imel svoj denar, kar veliko odtehta. Prav tako sem imel prvič tudi svojo streho nad glavo, in če k temu dodam, da sem bil še mlad mulc, dobrih dvajset sem jih štel, potem pa to že vse pove. Sem pa prišel čisto slučajno do te zaposlitve, ali kako naj rečem učiteljevanju. Če se sedaj spomnim, seveda, nekaj sem bral v bližnjem obmorskem mestecu, pa so me bolj zašalo kot zares pobarali, ali bi bil učitelj. Vaški. Da je prosto delovno mesto, nadomeščal bi žensko na porodniškem dopustu, in pristal sem. Gotovo so to ponudbo kasneje ali pa že prav kmalu obžalovali, saj sem imel že čez nekaj dni šest ur na urniku. Tako je bilo s tem. Prav raznežim se in ne vem. Toda ob tej priliki, ki se mi je spet tako nenadejano ponudila, moram reči vsaj besedico dve o mojem učiteljevanju. Čeprav bi najraje govoril le o tem, kako sem dobil največ denarja, saj sem imel največ ur, kako pa je z mladim človekom, kar sem jaz takrat bil, in denarjem, to pa je povsem jasno. Pa v vinorodnih krajih sem bil. Zares se raznežim, kar pa se samega dela tiče, sem pa hotel navesti naslednje. Učil sem slovenski jezik. Dobro, nikoli nisem bil noben poseben izvedenec za to, morda bi bilo bolje, če bi sprejel telovadno vzgojo, vendar prosto je bilo le omenjeno mesto. Kaj pa sem hotel, če sem hotel živeti na vasi, in to le streljaj od morja, s čimer sem pa tudi vse povedal. Saj jaz o slovenskem jeziku res nisem imel pojma. Nikoli in ga tudi nikoli ne bom imel. Pa kaj, vendar takrat sem padal v rahle zadrege. Pa ne zaradi neznanja. Tiste pisce in slovnične osnove sem jim že podal. Pred uro sem jih osvojil, kje je živel kakšen pisatelj, kaj je pisal in te reči. Večja zadrega je nastala v naslednjih dneh. Pri naslednjih urah, ko sem moral spraševati zadeve, o katerih se ni niti meni sanjalo. Saj takoj, ko sem kaj navedel, že naslednji trenutek sem vse sladko pozabil. Toda moral sem dati kakšen cvek, negativno, če se sedaj spomnim, sem jih kar veliko razdelil, toda kaj sem mogel, če sem hotel držati v razredu vsaj tisti osnovni red, brez katerega v nobenem primeru ne gre. Dobro mi je šlo, dobro smo se razumeli, kar pa že tudi pomeni, da je bilo nekaj drugega bolj pomembnega, da ne rečem bistvenega. Namreč jaz sem to podeželsko mularijo spodbujal. Bilo je neverjetno. Dobro sem se zamislil. Že takrat nisem razumel,

zakaj so drugi učitelji lahko tako podli. Kako so jih zatirali. Prihajali so iz bližnjega mesta in edino, kar so počeli, je bilo to, da so otrokom vbijali v glavo, kako so zaručani kmetje, ki niso ničesar sposobni. Ni čudno, da me je sovražila cela zbornica. To je bilo zares grozno. Čeprav bolj nesposobnih ljudi, kot so bili prav ti učitelji, takšnih še nisem videl. Razpredal in razpredal bi lahko o tem, toda to ni namen tega zapisa. Bili so po večini falirani študentje, ki so se bili zaradi neuspehov na drugih fakultetah prisiljeni prepisati na pedagoško, ki je takrat trajala dve leti. Dobili so poklic in prekleto moč, s čimer je pa že vse povedano. In potem so zatirali, zatirali in še enkrat zatirali, da je bilo vse skupaj hudo narobe. To sem moral omeniti in ni vrag, da se ne bom prav tega izčrpneje lotil.

Omenil sem tudi, da sem tisti čas živel na vasi. V tistih letih sem nosil dolge lase, tako preprosto je bilo to, in na kakšno neodobranje sem naletel. Vsaj prve dni, dokler niso zvedeli, zakaj se v resnici mudim v njihovi vasi. Čim so zvedeli, da sem prekleti vaški učitelj in mi je na neki način, vsaj na neki, dana v roke usoda njihovih otrok, že naslednji trenutek so se umirili in me samo spoštljivo, čeprav s potisnjenim gnusom, pozdravljali. Neverjetno, kar pa po drugi strani spet ni tako, da bi s tem kakor koli pretiraval. Lahko bi vedel. Tako pač je z nekaterimi rečmi in popolnoma jasno je, kako jih nima smisla poskušati spreminjati. Sem imel pa rad mir in ne bom sedaj o tem, kako te moči, ki sem jo pridobil kot učitelj, nikakor nisem izkoriščal. Dobro, v stiski mi je bil kakšen liter že dobrodošel, toda to so že povsem druga področja, ki ne sodijo v ta zapis, kakor v resnici ne sodi do sedaj še prav nič omenjenega.

Razen las morda.

Kot da moram zaradi njih zapustiti ta prekleti pedagoški eros. Saj kaj pa je bilo drugega moje kratkotrajno poučevanje?

Toda lasje!

Moji dolgi lasje.

Ki so zagnali vik in krik na vasi.

Kar drobim se.

Kot da ne bi bil kos nalogi.

V zvezi z njimi.

Če sedaj pomislim, potem sem potreboval dolgih petindvajset let, da sem ugotovil, kako sem ves ta čas živel v zmoti.

Tako je s tem.

Ne govorim, da bi živel drugače brez tega razodetja, toda vseeno me je kar dobro pretreslo in ne vem, kateri vrag me je obšel, da sem se po dolgih letih vrnil v tisto vasico.

Pa ne kot na kraj zločina. Ne govorim o tem.

Bilo je čisto slučajno. Mudil sem se na obali, treba je bilo nekaj pojesti, pa sem se spomnil na vasico, kjer sem pred davnimi časi poučeval.

Nič drugega me ni obdajalo, kar lahko prisežem.

Toda komu prisegam?

Res me je nekaj močno pretreslo.

Kar naprej bi lahko ponavljal, da me ni pretreslo to, kako sem zadnjih petindvajset let preživel v slepi veri, saj so bili le redki trenutki, ko sem se spominjal učiteljevanja. Pa še takrat je bilo to v čisto drugih povezavah. Če povem, potem o svojem delu sploh nisem razmišljal, bolj sem se spomnil kakšne deklice, si jo predstavljal, kakšna je videti po tolikih letih, vendar če to govorim, potem sem vseeno nekaj dal na tisto obdobje. Tudi ko smo se za kakšno mizo menili o življenju na vasi. Tudi ta trenutek sem prepričan, da česa podobnega ne bi bil pripravljen ponoviti, oziroma sploh ne bi bil sposoben. To je bilo v povezavi z leti. Saj sem že na začetku rekel. In kot je razvidno, nekaj poskušam in poskušam, toda ne gre mi dobro od rok. Nekakšna zadrega se vceplja vame, ali pa je tam že od nekdaj. Še vedno ne vem, za kaj je šlo, in še vedno ne morem sprejeti vsega skupaj kot nekakšno dejstvo. Ne morem pa drugače – to mi je postalo ta trenutek več kot očitno –, kot da navedem tisto pot v vasico, ki se je odvijala po dolgih dolgih letih.

Vse se je začelo s štoparji. Nikoli jih nisem preveč prenašal in niti ne vem, ali sem to zaupal vsaki ženski ali pa je bilo to celo del spoznavanja. Saj še nisva bila dolgo skupaj in lepo se je odpraviti takole objet na morje.

Prav na morje, ki je za takšne trenutke še vedno najprimernejše.

Pa sva se menila to in ono in vprašanje je bilo, ali naj komu ustaviva ali ne. Izgovor je bil seveda to, da sva sveže zaljubljena, torej sva želela biti takšna tudi sama. Ko pa sva drvela po krajih, kjer sem jaz služboval, sem ji to seveda priznal. Zaupal in spet sem se spomnil štoparjev. V tistem času pred davnimi leti sem hodil z žensko, ki je rada štopala. Že zaradi tega nisva bila za skupaj, toda ker sem ji hotel biti vseeno čim bliže, sem nekajkrat tudi sam pristal. Skupaj sva štopala, in to se je dogajalo prav pod tisto vasico, kjer sem nekdaj učil. Ne bi o tem. Že takrat mi ni bilo prijetno in dvomim, da bi se tudi to z leti lahko kakor koli spremenilo. Močno dvomim, saj sem na mladeniče in mladenke z dvignjenimi prsti še vedno gledal dokaj prezirljivo. Za ene reči pač nisem. Nisem nikoli bil in tudi ne bom. Očitno, zato bom tudi z njimi prenehal, pa saj sem jih omenil le zaradi tega, ker sem začel zaradi njih sploh govoriti. Ko sem ji omenil tovrstne svoje izkušnje ali celo stališče do štopanja, sem ji seveda tudi zaupal, kako sem v tistih krajih poučeval. Ne bi mi tega pripisala, čemur pa seveda nisem dajal nobene posebne pozornosti, pa ne le zaradi tega, ker sem bil zaljubljen. Sploh so bili redki, ki so mi pripisovali kakšno delo. Tudi o tem bi se dalo veliko razpredati, toda potem bi se razburil. Kaj hočem sploh povedati? Nič drugega, kot da sva kramljala o tem in onem, povsem neobvezen in prijeten klepet je bil, nazaj grede pa naj bi se zapeljala v tisto vas, da bi nekaj pojedla. Načrt se mi je zdel čisto primeren. In nič drugače se tudi ni zgodilo, če si lahko dovolim, da tako hitro zapustim tisti prijetni dan.

Priznati moram, da so me zajeli dokaj neznani občutki, in to takoj, ko sva zavila z glavne poti in se odpravila na tisto podeželsko. Kot da bi se vozil po spominih. Nisem in nisem mogel zamahniti z roko in kdo bi si mislil, da so bili še tako navzoči. Ne rečem, da so me motili, in morda sem bil prav nad tem še najbolj presenečen. Najprej sva se zapeljala mimo šole. Nič ji nisem rekel, toda kar ustavila se je.

Mene je bilo sram.

Po pravici povedano.

Izstopila sva celo iz avtomobila, ko je rekla:

“A tukaj si potem učil?”

Prikimal sem. Kaj pa sem hotel in že sem ji hitel razlagati, kako je v eni vasi šola, v drugi pa sem nekdaj živel, da sem se vsako jutro premikal iz postelje na delovno mesto.

Čisto raznežen sem bil, vseeno pa sem se poskušal delati čim bolj neopaznega, saj mi ni bilo nič do tega, da bi me zalotil pri tem sam ne vem kakšnem ogledu kakšen nekdanji učenec, kakšen učitelj ali pa kakšen drug vaščan. Oče ali mati kakšnega otroka pač in kar pozabljal sem, da je od takrat minilo že dobrih petindvajset let, kar pa je že podatek, ki stoji sam zase, in prav to je tisto. Seveda prve trenutke še nisem vedel niti sam, kaj sem mislil s tem, toda prav neverjetni so bili tisti občutki.

Kmalu sva se vrnila v avto in kar lezel sem v sedež. V vasi, kjer sem živel, naj bi obedovala. Ne vem, ali me je ravno prešinilo, toda kar naenkrat nisem več vedel, ali ravnam prav, kajti vedno bolj se je zajedal vame občutek, da se izpostavljam. In to čisto po nepotrebem.

Nekaj me je pa že čisto pretreslo. Kaj pa vem, ampak kot da bi hotel po teh letih vzbujati dober videz. Tako sem se počutil, saj zakaj bi si drugače šel z roko skozi lase.

Presneto.

Še vedno so bili dolgi.

Še vedno sem bil dolgolasec.

In jebenti.

Kar naenkrat mi to ni bilo všeč.

Kar naenkrat so me začeli lasje motiti.

Moji dolgi lasje.

Moja frizura.

Frizura, ki se že leta in leta ni spreminjala.

Ženska je opazila, da sem postal nemiren.

Pa saj nisem imel ničesar skrivati, zato sem ji vse skupaj tudi priznal.

Kar k frizerju bi šel, spet sem imel tiste trenutke, ko bi si jih kar izpulil. Drugega za drugim, in moj nemir se je nevarno stopnjeval.

Prave muke sem doživljal, in če sem malo pomislil, potem sem se spomnil, da v tisti vasi ni obratoval noben frizer. Pa ne govorim, da bi se pri prič

napotil k njemu, čudno bi bilo takšno obujanje spominov, toda vedno bolj čudno se mi je zdelo tudi to, da sem na takšen način zataval v tisto vasico.

Vedno bolj sem se tako počutil.

Vedno bolj sem postajal tesnoben.

Tudi turoben, da je morala ženska ustaviti.

Kar zletel sem iz avtomobila, čisto iz sebe že, in manjkalo se mi je le še tega, da bi me opazil kakšen izmed vaščanov.

Seveda sem iskal razloge za napad, kajti kaj pa bi lahko bilo to drugega.

Pa še ženska me še ni poznala takšnega, da sploh ne govorim, kako sem si tudi sam postajal tujec.

Nekakšen čuden tujec, ki je krilil z rokami po poljih.

In ko sem omenil tista vprašanja.

Kaj so me tako prizadela tista natolcevanja o dolgolascih?

Nekaj sem že govoril o tem.

Ko bi me ostrigli, če le ne bi bil učitelj. Ko bi me neusmiljeno ujeli, napadli in se znesli nad mano.

Nad mojimi lasmi.

Ampak takrat sem bil mlad.

Zdaj sem bil pa star, toda v nekaterih rečeh se, po vsem sodeč, nisem niti malo spremenil. Še v tistih rosnih dneh sem se počutil manj ogroženega.

Kot kakšen pubertetnik sem se že obnašal.

Neznosen.

Predvsem neznosen.

Sam sebi zoprni.

In drugim.

Takšen sem bil.

In če k temu dodam, kako si vsega skupaj niti približno nisem znal razložiti, potem pa je to mejilo že na čisti obup.

Ne, ne, takšnega se nisem poznal in prav nič nisem bil zadovoljen s samim sabo.

Da so me obdajale nekakšne neznane slutnje.

Kot da to ne bi bil jaz in nerodno mi je postajalo. Ženska me je seveda presenečeno gledala, potem začudeno in spomnim se, da je bila tudi rahlo obupana nad mano.

Zaradi las?!

Je bilo že tako. Dvomim pa, kaj pa vem, ali pa tudi, saj sem se že nekajkrat počutil tako, mislim, da bi si nazadnje spremenil frizuro, da sem skozi vsa ta dolga leta, saj sem že trideset let eden in isti, torej dolgočasen, toda nikoli me ni napadalo na ta način, in kaj šele, da bi to sprožilo kakšno obdobje v mojem življenju.

Da sem bil kratko malo prestrašen pred vasjo.

Hude bitke so bile to in edino, kar sem še zaznaval, je bilo, da nisem smel odpovedati.

Ženska mi je sicer predlagala, da se vrneva na glavno cesto, vsaj to, toda glavna cesta je bila zame tista, ki je vodila v vas.

Ali vsaj skozi vas.

Gladko sem jo odbil.

Celo hladno in dokaj surovo.

Začel sem postajati trmast.

Predvsem pa vedno bolj čuden.

Kot sem rekel.

Sebi neznan in kaj šele moji ženski, ki me je šele spoznavala.

Kot da bi tudi sebe spoznaval.

Na stara leta.

Zaradi las. Nasmehniti se še vedno nisem mogel.

Jaz tujec.

Skočil sem v avto, močno zaloputnil z vrati in ukazal:

“Vozi!”

Tudi glas je bil neznan.

Bolj po tihem sem ponovil.

Pa jaz sem resnično postajal tujec.

Zaradi las.

Pogledal sem proti ženski. Proti moji ženski in tudi njo sem že videl drugačno.

Če sem bil tujec.

Vedno sem vedel, da so odnosi občutljiva zadeva, toda ne na takšen način.

To je presegalo vse.

Ženska je plašno pritisnila na plin, ko sem spet zakričal:

“Hitreje, hitreje.”

Šele ko sem zaslišal cviljenje gum, sem postal zadovoljen. Celo rahlo umiril sem se, toda nasmejati se še nisem mogel. Tudi bal sem se.

Kot kakšen smeh bi bil to.

Čudno, čudno je bilo.

Komajda sem se krotil in še sreča, da je bila pot kratka. Natančno sem se spomnil, kje je bila gostilna, saj ni bilo dneva, ko se ne bi mudil v njej.

Še vedno je bila na istem mestu.

Čeprav sem bil v takšnem stanju, da bi se lahko pred mojimi očmi tudi premikala.

Bi pa hodil za njo.

Bi jo že ujel.

Bi že prišel do njenih vrat, sem sikal v sebi.

Ampak saj ni bilo tako hudo.

Avto sem spet odločno zapustil. Ne vem, toda zdi se mi, da svoje ženske sploh nisem več vabil s sabo, kar pa mi je dalo misliti.

Prav gotovo.

Saj ni bilo drugače, kot da bi se bližal kakšnemu obračunu, in vse skupaj mi sploh ni več delovalo tako neumno.

Mislim kot na začetku.

Ko se je začela ta moja nenadna sprememba, in če sedaj razmišljam, potem sem imel še srečo.

Dobro je, da imam v tem prekletem življenju srečo. Ne vem, kako bi jo drugače odnesel.

Bilo pa je takole.

Planil sem v gostilno. Saj ni bilo prvič. Razen natararja ni bilo žive duše. Saj se ni nikoli trlo ljudi, toda vseeno sem bil presenečen. Mi je pa dalo misliti. Spomnil sem se, zato se mi ni bilo treba posebej napenjati, da niti v vasi, kjer je še vedno stala šola, nisem opazil žive duše, toda mislil sem, kar je bilo sicer neumno, da sem se pač tako spretno skrival. Toda v vasi, kjer sem domoval in kjer je domovala gostilna, sem pa postal na to že malo bolj pozoren.

Le kako ne bi?

Še nekaj moram povedati.

Natarar me je spoznal. Bil je eden izmed mojih učencev. Dobro sem ga spodbujal, se še nisem uspel nasmejati. Prekletu dobro, vendar kot da ne bi bil pravi trenutek, da bi pretirano obujala kakšne spomine. Naredil je gesto, ki me je dodobra pretresla. Ne da bi kaj posebej naročal, se je znašlo pred mano dvojno žganje. Kot sem ga pil takrat. Gostoljubnost sem seveda brez omahovanja sprejel, potem pa je dal obraz bliže k mojemu. Nič kaj vesel me ni bil. Samo upal sem, da mu nisem življenja preveč zagrenil s kakšnimi negativnimi ocenami. V resnici sem se spustil na nevaren teren. Pa ne le zaradi las, in čim sem pomislil na njih, na lase, bi skorajda kriknil. Moj nekdanji učenec jih ni imel, in tedaj sem začel preklinjati vrzel v svojem spominu.

Jebenti, jebenti.

Toda nisem ga mogel nagovoriti.

Kaj naj bi ga kar vprašal:

“Ti, a nisi bil tudi v šoli brez las?!”

Če sem si bolj približal tiste čase, sem postajal vedno bolj trd. Seveda pa ne bi mogel prisegati na to, vendar če sem se spomnil, potem je moralo biti nekaj resnice na tem.

Kajti zazdelo se mi je, da so bili vaščani brez las.

Jebenti, jebenti.

Vsaj za gostilničarja sem bil prepričan, z njim sem imel pač po spletu okoliščin največ opravkov, spomnim se tudi možakarja, ki mi je oddajal polovico hiše, še nekaterih vaščanov in jebenti.

Kaj sem živel z brezlasci?!

Kako so mi začeli šele v tistih trenutkih hoditi lasje na živce.

Dobivali pa so vedno nove razsežnosti, kjer zares ni bilo kaj.

Drzne, sila drzne misli so me začele obletavati.

Znova sem se spomnil gonje na moje.

Pa kaj sem bil edini z lasmi?

Ne, tega si nisem upal pomisliti.

Pred mano pa je stal že naslednji dvojni kozarček.

Njegovo vsebino sem prekleto potreboval.

“Kje pa so vsi?!” sem neumno bleknil.

“Na pogrebu,” mi je odgovoril nekdanji učenec.

Ničesar nisem rekel, za slovo sem spil vseeno še enega dvojnega in ne bi bilo slabo, če bi vzel s sabo kar celo steklenico.

Kajti odpravil sem se na pokopališče, kjer sem imel kaj za videti.

Prav sapo moram zajeti. Tudi takrat sem bil prepričan, da bom omedlel. Še dobro, da sem pred tem nekaj malega spil.

Sploh ne vem, zakaj me je tako odneslo na pokopališče. Sploh nisem vedel, kje se je nahajalo. Niti svoje prijateljice nisem povabil s sabo, pa ne da bi se mi zdelo to kaj neumestnega, toda je bilo že tako, da kar naenkrat nisem več našel pravega mesta poleg sebe zanjo.

Tako sem odvihral.

Sploh ne vem, ali me je poskušala zadržati, in seveda ni minilo dolgo, ko sem se znašel na pokopališču.

Bilo je pokopališče kot tako in ne govorim, da sem pričakoval kaj posebnega. Še vedno govorim o pokopališču, kajti to prav gotovo ni veljalo za pogrebce.

Pa kaj imam jaz s pogrebci?!

To je bila moja prva misel, in da bi kaj razreševal na pogrebih, to se mi je zdelo že do kraja bolno, toda nisem se mogel zadržati.

Prizor je bil pa krut.

Najmanj takšen, saj je bil več kot krut.

Dvomil sem, da sem premalo hodil na pogrebe, dobro, res je, da sem bil na nekaterih pijan in so mi šele potem povedali, da sem se jih sploh udeležil, ne hvalim se s tem, ampak vsaj do takrat, seveda lahko k temu dodam tudi izpovedi drugih, skratka vsaj do takrat me ni pozdravil še nihče, ki bi ga pokopavali.

Tako hudo je bilo.

Tako kruto je bilo.

Saj nič ne rečem, naklon mi je podarilo kar nekaj vaščanov, in ko sem gledal možakarja, ki naj bi ga čez nekaj trenutkov za vse večne čase pokrili z zemljo, se mi je za kratek hip celo utrnilo, da me je bil on še najbolj vesel.

Zanimivo, če ne že kaj drugega.

In kaj naj bi določenega iskal v tem njegovem veselju? Sploh je bil radoživ, ko so bili vsi drugi dokaj zagrenjeni. Kot so pač pogrebci. V tem se niso nič razlikovali, toda da se vrnem na tisti pozdrav.

Na tisto igrivost celo.

Samo od sebe se mi je porodilo vprašanje, ali ni bilo to zaradi tega, ker je morda pričakoval, da bi ga rešil.

Pa saj ga ni nihče v nič silil.

Ležal je pač v krsti, se šalil, ko so drugi spuščali že solze.

Napetost je rasla, mislim pa, kako nisem noben izvedenec, da bi opisoval pogrebe. Pa še vsakdo se je udeležil kakšnega, morda je kje le večja žalost, nekje pa manjša. Če si lahko dovolim biti tako preprost.

Tukaj pa je šlo za druge reči.

Zares škoda, da sem bil tako nepozoren in nisem vzel nobene steklenice na to sicer kratko pot.

Kajti pozornost mi je pritegnilo nekaj čisto drugega. Pa ne da bi se že sprijaznil z zakopavanjem in poslavljanjem od živega človeka.

Tb sploh ne, toda nekaj je bilo narobe.

Seveda očitno le v mojih očeh.

In kaj je bilo tisto?!

Grozno, grozno.

Če je bilo to sploh res.

Potem moji lasje vseeno niso bili tako nedolžni?

Čisto nezbran sem že sklepal.

Potem je tičala v njih nekakšna skrivnost.

Kakšne nadležne misli, toda nisem si mogel pomagati. Položaj je bil več kot očiten.

Namreč šele takrat sem bolje videl.

Oči so se mi prav sprehodile od enega do drugega.

In kaj sem videl?

Najprej naj rečem, da sem imel kaj videti, toda kot da bi to razodetje potiskal nekam globoko vase.

Naj mi bo oproščena tudi ta zadnja beseda. Namreč razodetje, in opraviči me lahko edinole to, da sem bil pač na pokopališču.

Na nekakšni sveti zemlji, če si lahko dovolim še malo pretiravanja.

Meni ni bila prav nič sveta.

Ampak pustimo to.

Saj kaj sem videl?!

Tb je tisto.

Videl nisem nič!

Kako pa je videti nič.

Tako se mi je vsaj zdelo, omejen pa sem bil izključno na lase.

Ni ga bilo v vasi, ki bi mu rasel vsaj en las, in sklepanje je bilo pošastno, če sem le poškilil k možakarju, ki so ga ob strašnem razbijanju cerkvenega zvona že polagali v zemljo.

Možakar je imel kar dolge lase.

Lasje so bili sicer neurejeni, zdelo se mi je, da jih prav vidim, kako pred mojimi očmi rasejo, in ko je izginjal z obličja te preklete zemlje, so bili že takšni, da bi si lahko omislil kakšno njihovo obliko, ki je v tem primeru lahko samo frizura.

Neverjetno.

Drzne misli so me obšle.

Spet sem preverjal vaščane, spet sem se tipal po grobu, kjer pa se dogajanje, ali kako naj rečem temu pogrebu, še ni končalo.

Še zdaleč ne.

Potem se mi vseeno ni bledlo. Pa saj le kako bi se mi. Imel sem čisto glavo. Za sabo tudi čisto obdobje, da pa bi nekaj dvojnih delovalo na takšen način, potem bi pa lahko kaj hitro spet začel prisegati na pijačo.

Kajti tisti lasje so rasli.

Rasli in rasli.

Imelo me je, da bi se prebil do groba.

Končno je bilo pa tudi iz ozadja kaj za videti. Prav na prste sem stopil, čeprav sploh nisem nizke rasti.

Lasje so rasli iz groba.

Rasli in rasli, ko so tisti pogrebni delavci kot pobesneli vihteli lopate in možakarja zakopavali z zemljo.

Metali so jo na živega človeka.

Kot da bi hoteli prekriti lase.

Sramoto?

Drzne, drzne misli, toda že ni bilo drugače.

Bal sem se, da se bodo vsi zgrnili nad grob. Ga začeli teptati in se sploh znesli nad njim. To, da so pokopavali živega človeka, to je bil za njih običaj.

In pri tej besedi sem spet samo zazijal.

Namreč običaj?!

Običaj, sem si ponavljal.

To sem vedel, mislim, da določene vasi, sploh podeželje slovi po kakšnih običajih, toda zgrožen sem bil, da vsaj tega nisem vedel.

To so bili spet trenutki, ko sem imel priložnost zgražati se nad svojo nevednostjo. Kajti če je bil običaj, potem bi naredil spet strahovit škandal, kaj pa vem, če bi, denimo, priskočil na pomoč možakarju, ki so ga pokopavali.

Kljub običajem so v mojih očeh še vedno pokopavali živega človeka.

Ga zakrili z zemljo in kar stopnjevalo se je.

Saj tisti lasje.

Kar veliko zemlje so potrebovali, da so jih umirili.

In šele potem jih je minilo.

Po tej bitki.

Šele potem se jim je umirilo srce, solze.

Resnično je nekam donelo.

Celo močno donelo.

Kot kakšni bobni.

Mislil sem, da mi bo glavo razneslo.

Od vsega.

Prehudo je bilo, čeprav v tistih trenutkih še nisem povezoval svojih las, njihove zgroženosti nad njimi in s tem nad mano, nisem niti preveč sklepal, kako bi lahko tudi mene pokopali, čeprav nisem bil njihov.

Preveč je bilo čudno.

Hudo mi je bilo zaradi tistega možakarja.

Na lastne oči sem se prepričal, kaj lahko naredijo lasje.

Dolgi, saj so mu jih v kali zatrli.

Pogledal sem proti grobu.

Nič se ni slišalo iz njega.

Tudi las se ni videlo.

Ne, nisem rekel, kako se jih ni slišalo.

Pogledal sem tudi druge grobove. Kar veliko pokopališče je bilo in spet sem sklepal na najhujše.

Dobro, zaradi nečesa moraš umreti, to je kot pribito, toda da te pokopljejo zaradi tega, ker ti začnejo pač rasti lasje, temu pa nisem videl primerjave.

Spet bi lahko razpredal o običajih, toda poskušal sem si spočiti oči na čudnih grobovih.

Polnih las.

In ničesar drugega.

In kar odtaval sem s tega koščka zemlje, boljše rečeno, prijeli so me pod roke in me varno pripeljali v zavetje gostilne, kjer sem si dal duška.

Ne vem niti, kaj smo se menili, spomnim se samo še dviganja kozarcev, kakšne besedice o pokojniku, še vedno so me spoštovali, in zadnja bolj določena zadeva je ta, da se nisem niti za trenutek bal, kako bi lahko tudi mene zametli z zemljo.

Kot sem dejal.

Nisem bil njihov, če že odpišem spoštovanje.

Kako sem se vrnil v rodni kraj, tudi tega ne vem, zelo dobro pa vem, kako je odkimala z glavo moja ženska, ko sem ji podajal opravičilo.

Pripomnila je le to, da še ni videla človeka v takšni izdaji, in kaj sem hotel.

Spet sem sam.

Težko je živeti z žensko, ki ti ne zna prisluhnuti, še huje pa je, če so to najintimnejše stvari.